

CONSOLIDEM ELS ECOSISTEMES EDUCATIUS 360

Més col·laboració
per a una major equitat

Eina d'autodiagnosi per a municipis 360

EDUCACIÓ
360
A TEMPS COMPLET

Autoria

Laura Mencía González
Marina Gay Faure
Núria Duñó Esteve

Direcció

Enric Aragonès Jové

Edició

Bonalletra S. L.

Disseny i maquetació

Anythink

Fotografia

Uncle Jun

Primera edició

Abril 2023

ISBN

978-84-126532-5-0

© Fundació Jaume Bofill

c. Girona, 34-i.

08010 Barcelona

Creiem que el coneixement s'ha de compartir.

Per això fem servir una llicència Creative Commons Reconeixement 4.0 Internacional (CC BY 4.0), llevat que en algun material indiquem el contrari. Us animem a copiar, redistribuir, remesclar o transformar i crear els continguts propis d'aquesta publicació, per a qualsevol finalitat, inclosa la comercial. Només us demanem que reconegueu l'autoria de la creació original.

Amb el suport de:

**Diputació
Barcelona**

Índex

4 La guia en 2 minuts

4 A qui s'adreça?

5 Per a què serveix?

6 Quin contingut té?

7 1. Introducció

7 La mirada d'ecosistema per garantir l'equitat educativa més enllà de l'escola

9 L'administració local com a facilitadora de l'ecosistema 360

10 Com reforçar els ecosistemes educatius 360

12 2. Guia de treball

13 Garantir l'equitat educativa més enllà del temps lectiu

14 Procés 1. Detectar i compartir les necessitats socioeducatives en clau d'equitat

15 Procés 2. Estructurar una oferta local diversa i equilibrada d'activitats fora escola

16 Procés 3. Activar mecanismes d'accessibilitat a les activitats fora escola

17 Garantir la interconnexió dels agents educatius i dels aprenentatges

18 Procés 4. Legitimar, validar i donar sentit al treball col·laboratiu entre els agents educatius locals

19 Procés 5. Promoure una reflexió compartida sobre els aprenentatges i la seva personalització en el fora escola

20 Garantir la sostenibilitat de la xarxa educativa

22 Procés 6. Proveir recursos per sostenir les polítiques d'Educació 360

23 Procés 7. Construir i comunicar activament un relat comú i cohesionador

24 Garantir la qualitat de les activitats educatives

25 Procés 8. Promoure una cultura d'avaluació i transparència dins l'ecosistema educatiu

26 Procés 9. Utilitzar criteris de qualitat compartits

27 Procés 10. Contribuir a la formació dels agents educatius implicats

28 Guies de treball de l'Educació 360 als municipis

La guia en 2 minuts

A qui s'adreça?

Si respones 'sí' a dues d'aquestes preguntes, la guia és per a tu: ets una peça clau de l'ecosistema local d'Educació 360!

	Sí	No
Ets polític/a o tècnic/a d'Educació, Infància, Joventut, Cultura, Esports, Participació o Serveis Socials de l'administració local?		
Ets responsable d'un centre educatiu, d'una associació de famílies o d'alguna entitat organitzadora d'activitats educatives en el temps lliure?		
Creus que, al teu municipi o comarca, la participació en activitats educatives extraescolars està encara massa segregada per classes socials o per barris?		
Creus que calen més polítiques públiques per regular i garantir l'accés i la qualitat de les activitats educatives extraescolars?		
Creus que els agents educatius del teu municipi o comarca podrien treballar més col·laborativament per donar resposta als immensos reptes educatius d'avui en dia?		

Per a què serveix?

La guia et pot servir per:

- Revisar i implementar polítiques d'equitat en l'àmbit fora escola que garanteixin que tots els infants i joves poden accedir i participar regularment als diversos entorns d'aprenentatge comunitari.
- Detectar quines fortaleeses i quines febleses té l'ecosistema local d'Educació 360 del teu municipi o comarca.
- Validar tot allò que ja esteu fent per consolidar l'ecosistema local d'Educació 360 i garantir oportunitats extraescolars a infants i joves.
- Saber quins són i ordenar els aspectes clau per implementar una cultura relacional i de treball col·laboratiu més eficient entre els agents educatius locals: entitats, equipaments, centres educatius, professionals, famílies, serveis, etc.
- Trobar idees per seguir reforçant i consolidant l'ecosistema educatiu local i apoderant els actors implicats en l'Educació 360.

Quin contingut té?

La guia està dividida en dues parts:

1. INTRODUCCIÓ

Una primera part introductòria on podràs conèixer...

- a.** La importància de promoure amb polítiques públiques l'accés de tots els infants i joves a oportunitats educatives extraescolars.
- b.** El rol dels ens locals (i dels/les tècnics/ques i polítics/ques) com a facilitadors de l'eficàcia i l'eficiència de tot l'ecosistema local d'Educació 360.
- c.** Quins usos podeu donar a aquesta eina d'autodiagnosi tant dins l'ajuntament com en els espais de treball col·laboratiu amb agents educatius locals.

Temps de lectura: 15 minuts.

2. GUIA DE TREBALL

I una segona part enfocada a la reflexió i l'acció que inclou explicacions, indicadors i fitxes de treball sobre les quatre estratègies clau per consolidar els ecosistemes 360:

- a.** Garantir **l'equitat educativa** més enllà del temps lectiu.
- b.** Garantir **la interconnexió** dels agents educatius i dels aprenentatges.
- c.** Garantir **la sostenibilitat** de la xarxa educativa.
- d.** Garantir **la qualitat** de les activitats educatives.

Temps de lectura: 45 minuts + Temps de treball en grup: 2 hores.

Al final, s'hi enllacen documents d'interès per completar el contingut.

La guia no inclou:

- Ni receptes màgiques que funcionin soles sense cap inversió de recursos o esforços.
- Ni tècniques de resolució de conflictes comunitaris o relacionals existents.
- Ni solucions inventades que no provenguin de la praxi i l'evidència.

1. Introducció

La mirada d'ecosistema per garantir l'equitat educativa més enllà de l'escola

Garantir **oportunitats educatives per a tothom**, i especialment garantir l'accés de la població desafavorida socioeconòmicament a les activitats educatives més enllà de l'escola, en les quals actualment no estan participant, passa per cultivar un ecosistema educatiu orientat a l'equitat i a la millora de la qualitat. Ambdós objectius s'aconsegueixen activant molts dels indicadors recollits en aquesta guia de treball per a ajuntaments.

L'àmbit local és el context idoni per desenvolupar polítiques i projectes que generin aquesta **transformació de l'educació tradicionalment centrada en l'escola cap a una nova ecologia de l'aprenentatge, que connecta l'escola, l'institut, les famílies, les entitats, els serveis públics** i, en general, els actius de la comunitat.

En tots els pobles i ciutats trobem una pluralitat de contextos d'aprenentatge, distribuïts en diferents espais i temps de la vida, que conformen un ecosistema educatiu més o menys divers i interconnectat. **Disposar d'un ecosistema educatiu cohesionat, focalitzat a l'equitat, amb consensos estables de treball i una base àmplia de coneixement compartit és una peça clau en la cerca de l'equitat educativa a escala local.**

Els ecosistemes educatius 360 es defineixen amb els següents principis:

1

Orientació
a l'equitat

Es construeixen més i millors oportunitats educatives per a tots els infants i joves. Es minimitzen les barreres d'accés i aprofitament d'aquestes oportunitats, ja siguin econòmiques, físiques, culturals, de gènere, etc., per garantir la participació d'infants i joves sense discriminacions de cap mena.

2

La comunitat
és l'entorn
d'aprenentatge

Els contextos d'aprenentatge estan distribuïts, més enllà dels murs escolars, i interconnectats en una mateixa, llarga i rica cartera de programes i oportunitats educatives, dissenyada i adaptada a les necessitats i aspiracions dels infants i joves de la comunitat, en la qual s'hi impliquen el màxim nombre d'institucions i organitzacions.

Es promou la col·laboració entre agents més enllà de sumar les agendes de cadascú en una única agenda, i s'afavoreix la construcció d'iniciatives o projectes col·laboratius comunitaris, especialment entre formal i no formal, que multipliquin l'impacte. Un ecosistema educatiu 360 és dinàmic en el temps, en les prioritats i en la participació dels agents. Totes les parts actuen alhora autònomament i amb interdependència, amb una visió compartida i promovent la col·laboració i el suport mutu per assolir-la.

3

Personalització
i connexió dels
aprenentatges

Els contextos d'aprenentatge de la comunitat ofereixen propostes que connecten amb els interessos i motivacions dels infants, els quals tenen veu i vot en el procés d'aprenentatge i en la generació dels seus itineraris personalitzats.

Existeix un consens entre agents educatius basat en un marc compartit de les competències transversals (personals, interpersonals i socials) que desenvolupen els infants i adolescents a les activitats. La connexió d'aprenentatges afavoreix una major autonomia i autoestima dels infants, i unes habilitats socials i de ciutadania que comporten, també, una millora en l'èxit educatiu en el seu pas per l'educació obligatòria. Es construeix una comunitat d'aprenentatge en què tothom aprèn, de manera que els infants i joves, en el seu procés d'aprenentatge, també contribueixen a transformar i cocrear la realitat en què viuen.

4

Orientació
a la qualitat

Tots els agents educatius (centres educatius, entitats comunitàries, equipaments públics, agents socials, famílies) consensuen uns mateixos estàndards de qualitat. Gaudeixen de mecanismes de seguiment i avaluació compartits. Disposen d'espais de treball per a la col·laboració i la connexió entre agents. Es dona una contínua generació d'iniciatives que fan realitat la visió compartida.

L'administració local com a facilitadora de l'ecosistema 360

El lideratge de l'ecosistema educatiu per part de l'administració local és crucial a l'hora d'aportar **legitimitat, abast i recursos** per fer possible un funcionament òptim, saludable i proactiu de l'ecosistema educatiu local. Els diferents processos de treball estaran liderats per diversos agents, però l'ajuntament o ens local s'ha de centrar a **generar les condicions i crear el clima adequat** per propiciar la col·laboració.

Per això, el rol de l'administració local s'enfoca sobretot a **facilitar connexions** entre govern, centres educatius, entitats educatives, serveis públics i altres actors amb idees, expertesa i recursos per avançar cap a una autèntica Educació 360 al municipi.

El creixement i desenvolupament de l'ecosistema cap a la visió d'una Educació 360 és un procés evolutiu continu que inclou:

- Alinear la comunitat cap a un **propòsit compartit**.
- Teixir la complicitat i la col·laboració entre els agents educatius, a través d'una **governança horitzontal, distribuïda** i d'una **gestió sostenible** i eficient dels recursos.
- Aspirar a oferir activitats i projectes de **qualitat**, que generin un impacte sistèmic, col·lectiu i aprofundit.
- Compartir **aprenentatges**, a còpia d'**assaig i error** i d'**innovació**, com a comunitat educativa.
- Generar una **comunicació constant** que contribueixi a modelar una nova cultura de l'aprenentatge i de col·laboració al municipi i a compartir i realimentar constantment el relat i el moviment de tota la comunitat cap a l'Educació 360.

En aquest context, les tasques específiques que desenvoluparan les administracions locals seran les relatives a:

- **Incentivar oportunitats educatives**: invertir recursos, fer propostes, generar consensos, promoure col·laboracions, capacitar agents.
- **Regular les oportunitats educatives**: planificar programes, establir i coordinar protocols, homologar, contractar i gestionar activitats.

Per això, oferim una eina versàtil que es pot fer servir tant en contextos on calgui implementar tota una nova cultura relacional i de treball col·laboratiu entre els agents educatius com en contextos on sigui necessari seguir empenyent i avançant en la consolidació de l'ecosistema 360 per tal d'assolir una major equitat educativa fora del temps lectiu.

Com reforçar els ecosistemes educatius 360

Aquesta guia de treball ofereix dos usos possibles.

D'una banda, com a **suport als ajuntaments per reforçar** el seu rol com a facilitadors de les connexions en el municipi i ajudar-los a identificar processos de treball i funcions a desplegar.

D'altra banda, també es pot utilitzar **en els espais compartits amb els agents educatius locals** (grup motor educatiu, consell escolar o d'educació municipal, comissió d'educació fora escola, de lleure o de treball comunitari, etc.) per compartir visió i reflexions, anàlisi i situació, línies d'actuació, generar reflexió i sensibilització sobre què és i com es desenvolupa un ecosistema.

Molts ajuntaments (i ens locals) ja lideren i acompanyen els ecosistemes educatius locals amb **estratègies de treball transversal i en xarxa**. Hi ha moltes iniciatives reeixides i moltes experiències que avancen i innoven sense aturador. I totes elles generen coneixement que és la base d'aquesta guia i d'altres documents d'interès que trobareu als annexos.

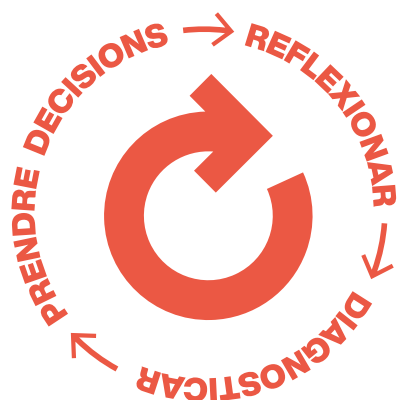
La guia pot servir per **analitzar les fortaleces i febleses dels ecosistemes educatius** existents i **marcar noves prioritats de treball per als nous plans d'acció**, donant per descomptat que hi ha moments, necessitats i contextos particulars.

La guia ajudarà a **reflexionar** i ampliar la mirada sobre quins elements i processos de treball entren en joc a l'hora de garantir oportunitats educatives per a tothom més enllà del temps lectiu, a **diagnosticar** i detectar sobre quins punts forts i quins punts febles cal planificar l'enfortiment de l'ecosistema 360 i a **prendre decisions** sobre les prioritats a treballar per avançar cap a un ecosistema educatiu local 360 fort, dinàmic, que apropi oportunitats educatives a tots els infants i adolescents.

Per tant és una eina que té sentit i utilitat si va inserida dins d'un **procés més ampli de reflexió-acció en el si de la comunitat d'agents educatius** que permeti:

- **Observació i mapatge:** identificar les necessitats d'aprenentatge dels infants i joves (en especial, dels contextos desafavorits) així com els actius i mancances locals o comarcals per garantir una educació de qualitat per a tots els infants i joves.
- **Identificació de reptes-focus:** triar aquells reptes compartits pel conjunt de la comunitat als quals es vol donar resposta de manera prioritària, perquè s'han identificat com a eixos clau de la transformació i millora educativa.
- **Propostes d'acció:** definir les línies d'actuació, projectes col·laboratius comunitaris i accions necessàries per fer front al repte comunitari triat, acompanyar aquesta planificació del què i del per a què (accions i objectius), amb la planificació del com (metodologia i recursos), del qui (agents educatius implicats), del quan (calendari de treball), del per a qui (definir destinataris específics).
- **Implementació i avaluació:** observar i compartir aprenentatges entre els agents implicats en els processos de treball compartits; i contrastar amb els participants de les activitats com els ha anat, què han après i explorar què es proposen arran de l'experiència com a noves fites en el seu procés d'aprenentatge.

En definitiva, es tracta de generar un procés de reflexió-acció estructurat que permeti indagar possibles vies d'actuació, provar-les i contrastar-les, partint de les fortaleces de l'ecosistema i sempre comptant amb la veu dels infants i joves com a motor de reflexió.

2. Guia de treball

Comencem a treballar. La guia ajuda a identificar quines estratègies estan molt, bastant, una mica o gens assolides, a partir d'indicadors que es poden observar fàcilment en cada context. I amb aquesta informació, poder traçar un llistat de prioritats a treballar per reforçar i consolidar els ecosistemes locals d'Educació 360 que, com hem vist, són imprescindibles per garantir més i millors oportunitats educatives a la població del municipi.

L'eina proposa una mirada autodiagnòstica sobre **10 processos de treball** en els quals els ens locals tenen un paper impulsor:

Garantir l'equitat educativa més enllà del temps lectiu	Garantir la interconnexió dels agents educatius i dels aprenentatges	Garantir la sostenibilitat de la xarxa educativa	Garantir la qualitat de les activitats i propostes educatives
Procés 1 Detectar i compartir les necessitats socioeducatives en clau d'equitat.	Procés 4 Legitimar, validar i donar sentit al treball col·laboratiu entre els agents educatius locals.	Procés 6 Proveir recursos per sostenir les polítiques d'Educació 360.	Procés 8 Promoure una cultura d'avaluació i transparència dins de l'ecosistema educatiu.
Procés 2 Estructurar una oferta local diversa i equilibrada d'activitats fora escola.	Procés 5 Promoure una reflexió compartida sobre els aprenentatges i la personalització en el fora escola.	Procés 7 Construir i comunicar activament un relat comú i cohesionador.	Procés 9 Utilitzar criteris de qualitat compartits.
Procés 3 Activar mecanismes d'accessibilitat a les activitats fora escola.			Procés 10 Contribuir a la formació dels agents educatius implicats.

Els indicadors descrits a continuació ajudaran a fer el seguiment de cada procés de treball, a detectar el grau de desenvolupament dels ecosistemes locals d'Educació 360 i a identificar quines són les prioritats a treballar.

Podeu valorar un indicador com a “**gens assolit**” si no s’ha fet cap acció en aquesta direcció. Com a “**poc assolit**” si s’han fet només algunes accions d’aquest procés. Com a “**bastant assolit**” si s’ha realitzat en bona part el procés, però no completament. I com a “**molt assolit**” si s’ha realitzat completament el procés.

Garantir l'equitat educativa més enllà del temps lectiu

Diversos estudis demostren que la desigualtat educativa a Catalunya s’amplifica i s’agreuja per efecte, entre altres qüestions, de l’accés desigual a les oportunitats educatives que s’ofereixen més enllà del temps lectiu. I també pel fet que no existeix una política pública prou ferma, articulada i global que corregeixi aquest efecte.

La **igualtat d’oportunitats** s’ha d’entendre com l’eliminació dels obstacles i les barreres que impedeixen que tota persona, independentment de les seves circumstàncies socials, econòmiques o culturals, pugui aprofitar plenament les oportunitats educatives i de participació del seu entorn, assolir els seus objectius i desenvolupar plenament el seu potencial. El gènere, l’origen socioeconòmic familiar, l’origen migrant i ètnic, la discapacitat, l’edat o el lloc de residència no haurien de ser barreres que afectin o determinin les trajectòries educatives. Per això, les accions i polítiques d’equitat són intervencions que busquen igualar les condicions de partida i de procés.

Un ecosistema educatiu 360 s’orienta a garantir aquesta igualtat d’oportunitats educatives, aconseguint que tots els infants i joves puguin accedir regularment i participar dels diversos entorns d’aprenentatge de la comunitat. Per assolir-ho, l’acció dels ajuntaments i de les entitats en clau d’accessibilitat en determinats contextos, barris i perfils socials és imprescindible.

A continuació, vegem quins tres processos de treball és necessari dur a terme per garantir l’equitat educativa extraescolar i quins indicadors ajuden a observar el grau de desenvolupament d’aquesta línia de treball.

→ PROCÉS 1

Detectar i compartir les necessitats socioeducatives en clau d'equitat

Grau d'assoliment del procés	Gens assolit	Poc assolit	Bastant assolit	Molt assolit
1. S'elabora, periòdicament, amb tots els agents educatius, un diagnòstic de la realitat educativa del municipi o comarca.				
2. El diagnòstic identifica i quantifica específicament els perfils d'infants i joves que participen i que no participen a les activitats educatives més enllà de l'horari escolar: quants, quins perfils, on viuen, com són els entorns, necessitats socioeducatives, risc social, etc.				
3. El diagnòstic identifica tots els actius i oportunitats educatives del territori (centres educatius, oferta formativa, entitats, col·lectius, clubs, comunitats i referents locals) i els inclou en les propostes.				
4. El diagnòstic identifica els reptes i mancances de l'oferta local d'activitats d'educació fora del temps lectiu.				
5. El diagnòstic identifica quin tipus de barreres d'accés i aprofitament de les oportunitats educatives existeixen i fa propostes sobre com superar-les en cada context.				
6. El diagnòstic es basa en dades fiables i actualitzades i amb informació recollida dels diferents implicats en l'ecosistema: participants, famílies, entitats, administracions, centres, etc.				
7. Els agents educatius incorporen el diagnòstic en els seus plans d'acció i despleguen propostes per fer front de manera comuna i transversal als grans reptes socioeducatius identificats.				

→ PROCÉS 2

Estructurar una oferta local diversa i equilibrada d'activitats fora escola

Grau d'assoliment del procés	Gens assolit	Poc assolit	Bastant assolit	Molt assolit
8. Al municipi o comarca hi ha una oferta d'activitats educatives estructurada que respon a criteris consensuats amb els diversos agents de la comunitat.				
9. L'oferta és variada i proposa aprenentatges en diverses àrees d'interès: art, esport, natura, tecnologia, convivència, suport educatiu, etc.				
10. L'oferta és dinàmica i s'adapta a les necessitats, inquietuds, interessos i motivacions expressats per infants i joves de totes les edats.				
11. La distribució horària i la ubicació de l'oferta d'activitats és equilibrada, accessible, coordinada i coherent.				
12. S'ofereixen activitats i espais educatius fora escola en zones tradicionalment amb poca oferta, així com en centres educatius d'entorns vulnerables i en zones socialment desfavorides.				
13. Existeix una oferta d'activitats educatives tant durant el curs escolar com durant les vacances.				

→ PROCÉS 3

Activar mecanismes d'accessibilitat a les activitats fora escola

Grau d'assoliment del procés	Gens assolit	Poc assolit	Bastant assolit	Molt assolit
14. S'activen mesures d'accessibilitat econòmica (gratuitat, beques, tarifació social, ajuts...) que arriben als col·lectius amb dificultats econòmiques per accedir a les activitats extraescolars.				
15. L'oferta s'acompanya d'accions de difusió, orientació i familiarització amb les activitats extraescolars per superar les barreres produïdes pel distanciament sociocultural.				
16. Totes les activitats del municipi regulen l'admissió a partir de criteris d'equitat preestablerts per evitar la segregació de classe social, origen, sexe o barri.				
17. L'oferta local inclou activitats específiques per a adolescents i joves: espais joves, espais d'acompanyament i suport, espais de participació i cocreació.				
18. S'activen mesures per facilitar els desplaçaments d'infants i joves a les activitats extraescolars: transport gratuït, figures d'acompanyament, oferta en els equipaments de proximitat, etc.				
19. Es garanteix el suport a les activitats de tarda i de vacances on participen infants i joves amb necessitats educatives especials i diversitat funcional.				
20. S'activen mecanismes de suport a la inscripció i sol·licitud de beques per evitar les barreres burocràtiques i les dificultats d'accés als recursos telemàtics.				

Garantir la interconnexió dels agents educatius i dels aprenentatges

La riquesa d'un ecosistema educatiu local no es mesura només per la seva diversitat en l'oferta d'activitats educatives i/o d'agents educatius que acull, sinó sobretot per la capacitat que tinguin d'establir connexions i col·laborar els uns amb els altres per multiplicar-ne l'impacte. Aquesta connexió entre agents i contextos educatius s'articula a través de xarxes, comunitats i iniciatives que fan possible la construcció de trajectòries d'aprenentatge rellevants i amb sentit per a tots i totes les participants. I així es configura el que els experts anomenen el capital social de l'ecosistema.¹

El treball col·laboratiu entre agents educatius locals sorgeix al voltant d'un propòsit construït des de tots els interessos, inquietuds i necessitats de cada territori, nascut de la comunitat. És a dir, un propòsit orientat a posar en valor i connectar l'oferta educativa de la comunitat en tots els espais i temps educatius i a garantir la igualtat d'oportunitats per a tots els infants i joves del territori a l'hora d'accedir i participar en aquestes activitats. El treball col·laboratiu inclou la identificació de necessitats, el codisseny, la implementació i l'avaluació dels projectes comunitaris.

D'altra banda, a l'hora de crear una visió compartida dins l'ecosistema educatiu local sobre l'aprenentatge dels infants és clau partir d'un marc de competències compartit pel conjunt d'agents, que posi especialment de relleu aquelles competències relacionades amb la construcció de valors, la socialització i les relacions interpersonals. Els programes que inclouen aquestes competències com a objectiu educatiu produeixen efectes positius en l'autopercepció, la reducció de conductes de risc i la millora educativa.

Per tant, un dels reptes de l'ecosistema educatiu 360 és generar itineraris personalitzats d'aprenentatge que facilitin el desenvolupament del ple potencial de tots els infants i joves del territori, amb experiències formatives on tinguin veu, vot, acció i reflexió i que els aportin sentit i valor personal.

Vegem, a continuació, quins processos de treball ajuden a garantir la interconnexió entre els agents educatius i entre els aprenentatges i amb quins indicadors podem observar el grau de consolidació d'aquesta estratègia en els municipis i comarques.

¹ Díaz-Gibson, J.; Civís, M.; Longás, J. i Riera, J.: Projectes d'innovació educativa comunitària: ingredients d'èxit i reptes, Fundació Jaume Bofill, 2017.

→ PROCÉS 4

Legitimar, validar i donar sentit al treball col·laboratiu entre els agents educatius locals

Grau d'assoliment del procés	Gens assolit	Poc assolit	Bastant assolit	Molt assolit
21. Al consistori, hi ha un acord polític ampli que dona continuïtat i estabilitat a les polítiques d'oportunitats educatives extraescolars.				
22. Dins de l'administració local, hi ha espais de treball transversal entre les diferents àrees implicades en l'Educació 360.				
23. El territori disposa de plans estratègics vius, elaborats i compartits entre tots els agents implicats que tenen per objectiu desplegar polítiques educatives més enllà de l'escola.				
24. Existeixen projectes col·laboratius comunitaris, tant de llarg recorregut com de caràcter puntual, enfocats a ampliar oportunitats educatives en entorns desafavorits i que connecten aprenentatges.				
25. En els espais de treball col·laboratiu hi participen els centres educatius i figures clau dels serveis territorials de l'administració educativa, les entitats socials i d'educació comunitària, les associacions de famílies i diferents equipaments i serveis municipals amb oferta educativa per infants i joves (socioeducatius, esportius, culturals, cívics, etc.).				
26. La relació entre agents educatius és horitzontal, de respecte mutu i de cooperació i s'adapta als canvis i noves incorporacions, de manera que tots els agents educatius locals són proactius i cocreadors del projecte local d'Educació 360.				
27. L'administració local exerceix un rol impulsor i connector de l'ecosistema i facilita processos de treball col·laboratiu amb trobades i espais continuats de deliberació, intercanvi, codisseny i formació.				
28. Els assoliments i impactes obtinguts es comparteixen i celebren entre tots els agents educatius implicats.				

→ PROCÉS 5

Promoure una reflexió compartida sobre els aprenentatges i la personalització en el fora escola

Grau d'assoliment del procés	Gens assolit	Poc assolit	Bastant assolit	Molt assolit
29. Existeix un marc compartit pels agents educatius que estableix les competències transversals que es desenvolupen en totes les activitats educatives del territori: relacionals i personals, relacionades amb la construcció de valors i la participació social.				
30. Aquest marc de competències compartit està connectat amb les competències adquirides en l'àmbit escolar. Per tant, és reconegut pels centres educatius, que acrediten i reconeixen el valor educatiu de les activitats educatives fora escola.				
31. Part dels continguts de les activitats educatives fora escola està relacionada amb el context sociocultural local: espais emblemàtics, patrimoni col·lectiu, cultura local, festes populars, referents locals històrics, diversitat sociocultural existent, etc.				
32. Els agents educatius posen en funcionament eines i procediments que permetin a infants i joves triar i construir el seu itinerari d'aprenentatge: àmplia opcionalitat, reconeixement de les experiències i identificació àgil de les competències adquirides.				
33. A totes les activitats hi ha debat professional sobre les estratègies d'aprenentatge més adequades en funció dels grups de participants.				
34. Els equips docents dels centres educatius coneixen l'oferta d'activitats educatives del territori i la tenen en compte a l'hora d'acompanyar els infants i joves en el seu aprenentatge personalitzat.				
35. Existeixen figures específiques (educadors/es, integrador/es, dinamitzadors/es de famílies, mentors/es, tutors/es) que acompanyen i orienten infants, adolescents i famílies d'entorns vulnerables i que connecten escola i activitats locals d'enriquiment educatiu.				

Garantir la sostenibilitat de la xarxa educativa

Els governs són els representants de l'interès comú, per tant és responsabilitat de les administracions vetllar perquè l'ecosistema 360 disposi sempre dels tres ingredients bàsics per a la seva sostenibilitat a llarg termini: recursos, lideratge i comunicació.

Quant als **recursos**, un ecosistema local d'Educació 360 en requereix de molts tipus: humans, econòmics, metodològics, materials, etc. i l'administració local té un paper fonamental en la seva provisió.

Per això, augmentar les partides pressupostàries, assignar personal per a l'Educació 360, coordinar els esforços en línies estratègiques locals, redissenyar polítiques locals, establir canals de finançament a entitats, afinar els criteris d'adjudicació de contractes a favor de l'educació 360, etc. són tasques necessàries de provisió de recursos públics per garantir oportunitats educatives per a tots els infants i joves d'un territori. Part d'aquesta provisió de recursos pot procedir del finançament extern: convenis amb altres administracions o d'organitzacions d'àmbit no governamental.

En segon lloc, quan parlem de **lideratge**, parlem d'un conjunt d'elements com la convicció i l'impuls que, més enllà de la connexió, són necessaris perquè l'ecosistema sigui un espai viu, dinàmic, adaptat als canvis, sostingut i permanent, on tothom hi aporti i n'apregui.

A l'ecosistema 360 s'hi han d'establir relacions horitzontals, que permetin buscar i oferir respostes a les necessitats socioeducatives de manera compartida entre tots els agents implicats, no només des de les figures de coordinació i dinamització. I es poden crear trajectòries educatives més àmplies i riques perquè més actors intervinguin en les situacions de vulnerabilitat socioeducativa.

Ara bé, les estructures que sostenen la col·laboració horitzontal poden ser de menes diverses i de diferents graus de formalitat: des d'una xarxa local educativa o una comissió d'agents, un consorci o agència liderada per l'administració pública, una entitat no lucrativa amb una junta, patronat o òrgan de govern plural o una plataforma que agrupi diferents organitzacions, entre altres opcions.

En tercer lloc, la **comunicació** és fonamental per generar confiança entre els actors educatius i fer possible l'entesa i el treball col·laboratiu, així com perquè la població destinatària conegui els beneficis de l'Educació 360.

Per tant, és vital que l'administració local posi a disposició dels agents educatius locals instruments i canals de comunicació amb la finalitat de sostenir el diàleg, el traspàs informatiu, l'alimentació de coneixement i la visió compartida entre els agents implicats en relació amb tot allò que succeeix en l'ecosistema d'Educació 360.

Construir i divulgar un relat comú sobre què és l'Educació 360, què són les oportunitats extraescolars, quins beneficis té la participació en activitats educatives de tardes i d'estiu per als participants, quina és l'oferta existent al municipi o comarca i com s'hi pot accedir és una peça clau per garantir l'accés a oportunitats educatives de tota la població, per garantir el funcionament i cohesió de l'ecosistema 360.

Vegem, a continuació, quins processos de treball ajuden a garantir la sostenibilitat de la xarxa educativa local i amb quins indicadors podrem observar el grau de consolidació d'aquesta estratègia en els municipis i comarques.

→ PROCÉS 6

Proveir recursos per sostenir les polítiques d'Educació 360

Grau d'assoliment del procés	Gens assolit	Poc assolit	Bastant assolit	Molt assolit
36. Els pressupostos públics garanteixen polítiques d'oportunitats extraescolars. Inclouen: la provisió i/o coordinació d'activitats i programes, mecanismes d'accessibilitat per a tots els infants i joves i recursos per a la gestió de la xarxa d'agents educatius.				
37. L'administració local contempla un sistema d'incentius i de dotació de recursos als agents locals compromesos amb l'equitat educativa extraescolar (subvencions, dotacions específiques, etc.).				
38. L'administració proveeix les figures tècniques necessàries tant per al sosteniment del treball col·laboratiu de l'ecosistema (dinamització, secretaria tècnica, planificació) com per complementar l'acció socioeducativa dels agents locals (perfils educadors, vetlladors, integradors).				
39. Les administracions municipals cedeixen i adeqüen les infraestructures municipals necessàries per al desenvolupament d'activitats educatives fora de l'horari lectiu.				
40. Els centres educatius i les entitats educatives també aporten recursos (personals, econòmics, infraestructurals i materials) necessaris per a l'assoliment dels objectius d'Educació 360.				
41. L'administració local afavoreix la innovació en oportunitats educatives 360, a través del finançament del pilotatge de nous projectes col·laboratius, laboratoris d'aprenentatge, formacions...				

→ PROCÉS 7

Construir i comunicar activament un relat comú i cohesionador

Grau d'assoliment del procés	Gens assolit	Poc assolit	Bastant assolit	Molt assolit
42. La comunicació entre els agents educatius implicats en l'Educació 360 és fluida, contínua, multidireccional i generadora de confiança.				
43. Es fa difusió de tot el que succeeix en l'ecosistema 360 pels canals de comunicació propis i/o creats expressament: web, xarxes socials, butlletí, ràdio, etc.				
44. Existeix una estratègia comunicativa conjunta de tota l'oferta d'activitats i programes locals educatius de tardes, cap de setmana o d'estiu que és inclusiva i accessible per a tota la població.				
45. L'estratègia comunicativa acordada pels agents educatius genera espais per a la participació de la comunitat participant (consultes, opinions, satisfacció, processos de decisió, etc.).				
46. Existeixen campanyes de difusió específiques per incrementar la participació dels grups socials més allunyats de l'oferta.				

Garantir la qualitat de les activitats educatives

L'impacte de l'ecosistema educatiu sobre l'aprenentatge de tots els infants i joves del territori requereix un compromís ferm dels agents educatius per a una educació de qualitat. Juntament amb l'equitat, la qualitat és un dels consensos crucials per fer avançar els drets educatius d'infants i joves.

No totes les activitats educatives aconseguixen els mateixos beneficis educatius en els i les participants. Per tant, és important comptar amb una **definició consensuada de qualitat** que permeti construir objectius de millora en les diferents dimensions del treball dels agents educatius.

La **millora constant** de la qualitat de les activitats educatives, treballada i perseguida a consciència per tots els integrants de l'ecosistema 360, es veurà reflectida tant en l'acció educativa de cadascun dels agents com en els projectes col·laboratius entre diversos agents i en les iniciatives compartides que vagin sorgint.

Compartir els mateixos criteris de qualitat, disposar d'objectius i indicadors comuns, compartir un sistema de recollida de dades i d'avaluació i integrar dades rellevants en la reflexió i planificació en el marc del treball col·laboratiu són un conjunt d'eines i processos de treball que ajudaran no només a consolidar l'ecosistema educatiu sinó a fer-lo dinàmic, progressiu, atent i sensible als canvis del context socioeducatiu.

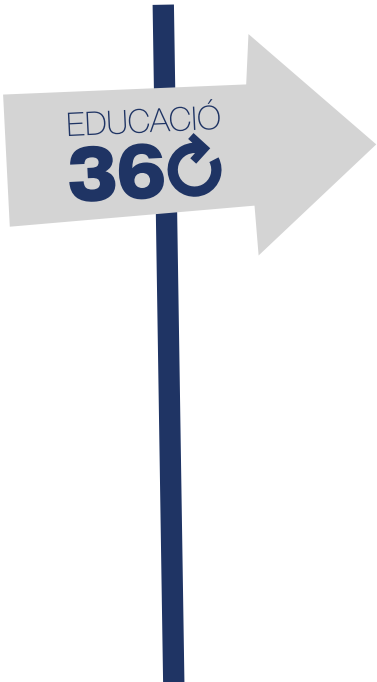
Ara bé, l'objectiu no és desenvolupar un quadre de control exhaustiu de l'ecosistema, sinó que, contràriament, l'**avaluació** ha d'estar clarament enfocada a pocs indicadors i estratègicament seleccionats, que ajudin a veure el progrés en relació amb els reptes-focus compartits i que permetin orientar l'actuació de tots els agents a l'hora d'afrontar-los. La identificació i seguiment d'aquests indicadors clau ha de permetre obtenir nous aprenentatges de manera continuada.

Vegem, a continuació, quins processos de treball ajuden a garantir la qualitat de les propostes educatives i amb quins indicadors podrem observar el grau de consolidació d'aquesta estratègia en els municipis i comarques.

→ PROCÉS 8

Promoure una cultura d'avaluació i transparència dins l'ecosistema educatiu

Grau d'assoliment del procés	Gens assolit	Poc assolit	Bastant assolit	Molt assolit
47. Les activitats, espais i programes educatius fora escola per a infants i joves del territori utilitzen un sistema comú de recollida de dades d'inscripció, assistència, temps de dedicació i continuïtat en les activitats.				
48. Els agents educatius locals comparteixen espais de planificació i avaluació per reflexionar sobre l'assoliment dels objectius plantejats, de manera que construeixen un procés d'aprenentatge col·lectiu que alimenta i expandeix l'ecosistema 360.				
49. L'avaluació de les activitats educatives fora escola es fan amb la participació dels i les participants i les famílies, l'equip de professionals i voluntaris implicats.				
50. L'administració local garanteix mecanismes de transparència i rendiment de comptes (memòria, informe, infografies...) de les actuacions educatives 360 davant de la ciutadania i de la comunitat educativa.				

→ PROCÉS 9

Utilitzar criteris de qualitat compartits

Grau d'assoliment del procés	Gens assolit	Poc assolit	Bastant assolit	Molt assolit
51. Els agents educatius han consensuat uns criteris de qualitat de les activitats educatives fora escola que cal complir per garantir la inclusió, l'equitat educativa, l'enfocament educatiu, l'obertura a la comunitat, la participació i la cocreació, entre altres fites.				
52. Se segueixen processos de millora contínua de la qualitat de les activitats, espais i programes oferts.				
53. L'administració local facilita espais d'intercanvi i retorn entre els agents educatius per a compartir valoracions i reflexions sobre la qualitat, augmentar les expectatives, rebre assessorament entre iguals i d'experts, en un ambient segur i de confiança.				
54. L'administració local ha consensuat un sistema d'homologació de les activitats d'acord amb els criteris d'equitat i qualitat previstos.				
55. L'administració utilitza els criteris de qualitat consensuats per a la subvenció, el finançament i la contractació de proveïdors d'educació fora escola.				

→ PROCÉS 10

Contribuir a la formació dels agents educatius implicats

Grau d'assoliment del procés	Gens assolit	Poc assolit	Bastant assolit	Molt assolit
56. Els professionals implicats (educadors/es, monitors/es, coordinadors/es, directors/es, etc.) reben formació continuada.				
57. Específicament, es formen perfils professionals destinats a fer de connectors dins-fora escola i d'orientadors especialment adreçats a participants en situació de vulnerabilitat socioeducativa.				
58. A través de la formació es promou una cultura de treball col·laboratiu i d'innovació permanent i s'afavoreix la creativitat i l'orientació a la millora contínua, la inclusió i l'educació dels diferents perfils implicats.				
59. A través de la formació es promouen metodologies i bones pràctiques d'aprenentatge competencial, continuum educatiu, equitat i accés a l'educació més enllà del temps lectiu, entre altres conceptes centrals de l'Educació 360.				
60. La formació respon a les propostes i la necessitat formatives detectades pels mateixos agents educatius.				

Guies de treball de l'Educació 360 als municipis

- Municipis 360, municipis d'oportunitats. 28 mesures per una legislatura d'educació a temps complet.
- Les extraescolars amb impacte! Guia pràctica per dissenyar programes d'activitats extraescolars i de suport escolar diversificat des d'ajuntaments i centres educatius.
- Com millorar la qualitat de les activitats educatives del fora escola? Eina de suport i avaluació per a entitats, empreses, clubs, centres educatius i ajuntaments.
- Repensem els projectes educatius comunitaris, en clau 360.
- D'illes a nodes. Repensem els centres educatius en clau 360.
- Més adolescents gaudint del fora escola. Estratègies locals per impulsar la participació en activitats de lleure educatiu.
- Avancem cap a un Estiu Enriquit. Com es pot impulsar des del món local una oferta d'activitats d'estiu en clau d'Educació 360.
- L'Estiu Enriquit en 11 passos: en quin punt es troba el vostre ens local en el desplegament de polítiques d'equitat educativa durant l'estiu?
- Els casals d'estiu: una oportunitat 360. Guia per a la implementació municipal.

Trobareu aquests i molts altres recursos a:

www.educacio360.cat

EDUCACIÓ

360

A TEMPS COMPLET